
Kluizen - Forelstraat

Archeologisch
vooronderzoek
26/02/2010

Pieter LALOO & Hans
BLANCHART

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	p. 3
Technische fiche	p. 3
1. Inleiding	p. 4
2. Aanleiding en doel van het onderzoek	p. 4
3. Geografische en bodemkundige situering	p. 4
4. Archeologische voorkennis	p. 5
5. Tijds kader	p. 6
6. Methodologie	p. 6
7. Resultaten	p. 6
8. Conclusies en aanbevelingen	p.7
9. Bibliografie	p. 7

BIJLAGE 1 : Inventaris proefsleuven

BIJLAGE 2 : Foto's proefsleuven

BIJLAGE 3 : Inplanting proefsleuven t.o.v. de oude topografische kaart en de bodemkaart (drainageklassen)

BIJLAGE 4 : Inplanting van de proefsleuven t.o.v. het kadaster

Archeologisch vooronderzoek te Kluizen-Forelstraat (gemeente Evergem, provincie Oost-Vlaanderen). Februari 2010.

Voorwoord

Op 26 februari vond te Kluizen – Forelstraat (gemeente Evergem) een preventief archeologisch vooronderzoek plaats op een 1,3ha groot terrein waarop Kleine Landeigendom Het Volk cvba een sociale verkaveling plant. Dit rapport vormt een eerste schriftelijke neerslag van het verloop van het onderzoek en de resultaten van het project.

Bij deze wensen we de opdrachtgever en meer bepaald onze contactpersoon David De Smeyter te bedanken. De graafwerken werden verzorgd door Luc Willems nv uit Rieme, Evergem. De opmetingen werden uitgevoerd door landmeter-expert Jan François uit Zottegem.

Technische fiche

Site: Kluizen-Forelstraat

Ligging: Forelstraat, Baljuwstraat

Gemeente Evergem

Provincie Oost-Vlaanderen

Lambert 72-coördinaten: X= 105600 Y=205900

Kadaster: Evergem 4de afdeling Sectie I

Percelen : 64A, 70C en 71B

Onderzoek: Vooronderzoek / prospectie met ingreep in de bodem

Opdrachtgever: Kleine Landeigendom Het Volk cvba

Uitvoerder: Ghent Archaeological Team bvba (GATE)

Vergunning: 2010/043

Vergunninghouder: Pieter Laloo

Projectarcheologen: Pieter Laloo & Hans Blanchaert

Wetenschappelijke begeleiding: David Vanhee

Grootte onderzoeksgebied: 1,3ha

Termijn: 26 februari 2010

Resultaten : Perceelsgrachten, vergravingen; postmiddeleeuws tot recent

1. Inleiding

Op 26 februari 2010 werd te Kluizen – Forelstraat een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd. Het projectgebied omvat een ongeveer 1,3ha groot gebied. Het onderzoek is uitgevoerd door middel van lange, parallelle proefsleuven.

In dit verslag zullen in een aantal hoofdstukken het verloop en de resultaten van het onderzoek toegelicht worden. Vooreerst komen de aanleiding en het doel van dit onderzoek aan bod, gevolg door een geografische en bodemkundige situering; een situering binnen het archeologisch kader en een situering in tijd. In een volgend hoofdstuk wordt de gevolgde methodologie toegelicht, waarna de resultaten worden voorgesteld per periode of thema. Tot slot volgen de conclusie en daaraan gekoppelde aanbevelingen. In de bijlage op CD-Rom bevinden zich de digitale grondplannen, een selectie uit het digitaal archief en een aantal lijsten.

2. Aanleiding en doel van het onderzoek

De directe aanleiding van het archeologische vooronderzoek is de aanleg van een sociale verkaveling door de opdrachtgever. Door middel van een archeologisch proefsleuvenonderzoek werd de archeologische waarde van het gebied nagegaan.

3. Geografische en bodemkundige situering

Het onderzoeksgebied bevindt zich nog net binnen de dorpskern van Kluizen, deelgemeente van Evergem (Oost-Vlaanderen). De drie te onderzoeken percelen zijn gelegen langs de Forelstraat en de Baljuwstraat. Aan de noordoostzijde wordt het gebied begrensd door de verbindingssvaart.

Fig. 1 : situering van het onderzoeksgebied (1) op een orthogonale luchtfoto (bron : www.gisoost.be)

Bodemkundig gezien bestaat het onderzoeksgebied uit matig natte (Sdp – donkergroen op fig.2) tot natte lemige zandgronden (Sep – blauw op fig.2).

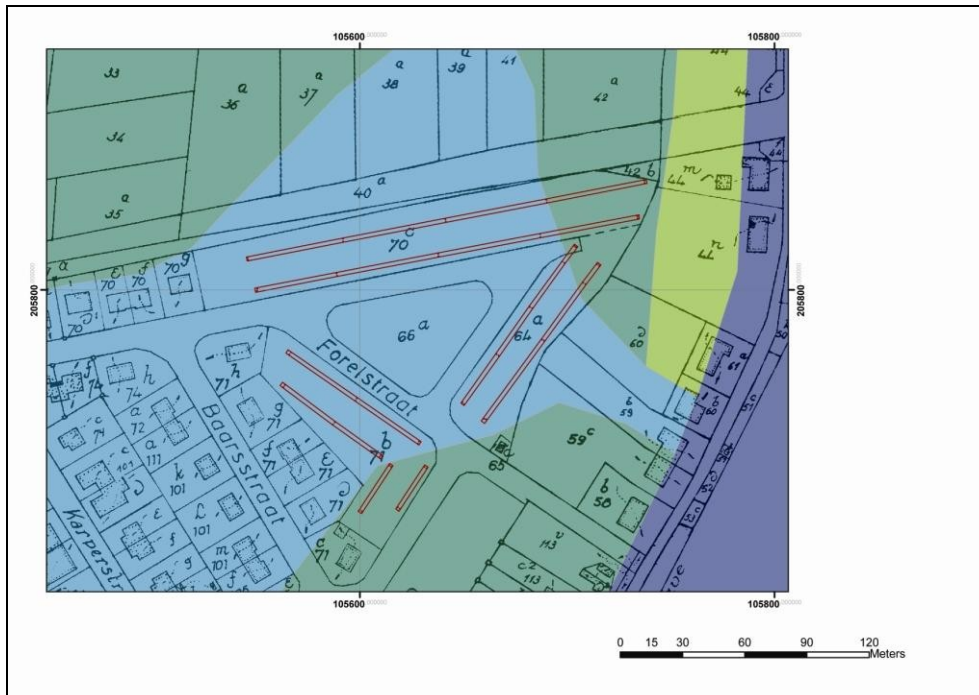

Fig. 2 : kadasterkaart van het onderzoeksgebied met op de achtergrond de bodemkaart (drainageklassen); sleuven zijn in het rood aangeduid (bron : AGIV)

4. Archeologische voorkennis

Historische voorkennis

De eerste vermelding van Kluizen in historische bronnen betreft een schenking van de graaf van Vlaanderen aan de abdij van Enname uit het begin van de 12de eeuw. Deze schenking past in het kader van de ontginningsgolf die in die periode plaats vond. In de schenking wordt vermeld dat de graaf de abdij een woest stuk grond schenkt in de nabijheid van een bos (Verhulst 1995, 130-132). De aanwezigheid van dit bos werd tijdens de opgravingen op de wijk Zandeken aangetoond (Laloo et al. 2009b,).

Archeologische voorkennis

Van het onderzoeksgebied zijn geen directe archeologische indicaties gekend. Luchtfotografische prospectie van het gebied heeft tot op heden weinig tot niets opgeleverd. Als er zich al vanuit de lucht gezien enkele sporen aftekenen dan gaat het meestal om vage, onzekere sporen.

In de wijdere omgeving zijn wel diverse sites en vindplaatsen gekend. De zuidflank van de grote zandrug is gekend omwille van verschillende steentijdvindplaatsen die via prospectie werden ontdekt (Van Vlaenderen et al. 2006). Ten zuiden van Ertvelde, tussen Ertvelde en Kluizen, bevinden zich de restanten van de volmiddeleeuwse motteversterking Hoge Wal (zie fig. 1 – nr. 1), die onlangs werd opgewaardeerd. Nog rondom Ertvelde zijn aan de hand van luchtfoto's enkele mogelijke metaaltijdsites gekend (Bourgeois J. et al. 1999, 51-53).

Recent grootschalig archeologisch noodonderzoek uitgevoerd door de Vakgroep Archeologie van de Universiteit Gent op de voormalige wijk Zandeken te Kluizen, een kleine kilometer ten oosten van het onderzoeksgebied (zie fig. 1 – nr. 2), heeft enkele sporen van kleinschalige bewoning in de ijzertijd en

een wijd verspreide inheems-Romeinse nederzetting uit de 2de-begin 3de eeuw AD aan het licht gebracht. Over 15ha werden diverse door grachten en greppels afgebakende erven bestaande uit telkens één of meerdere gebouwplattegronden, één of meerdere waterputten en verschillende kuilen en/of palenzwormen onderzocht. De resultaten uit dat onderzoek tonen aan dat er slechts sprake was van een kortstondige, doch wijd verspreide kolonisatie en occupatie van het gebied. Na een honderdtal jaar bewoning werd het gebied terug verlaten wat aanleiding gaf tot de herbebossing van het gebied. Het is pas in de volle middeleeuwen met de stichting van Kluizen in de 12de eeuw dat de gronden rondom het Zandeken langzaam aan opnieuw werden ontgonnen. Getuige hiervan zijn o.a. een 60-tal kolenbranderskuilen (De Clercq et al. 2007; Laloo et al. 2008; Laloo et al. 2008; Laloo et al. 2009a.; Laloo et al. 2009b).

Verder naar het zuiden in Evergem ten slotte zijn door zowel recente als oudere opgravingen en door luchtfotografische en veldprospectie verschillende archeologische sites gekend gaande van de steentijden tot de middeleeuwen.

5. Tijds kader

De effectieve start van het terreinwerk in heeft een aanvang genomen op vrijdag 24 februari 2010. De opmetingen vonden plaats om maandag 1 maart.

6. Methodologie

Het archeologische vooronderzoek is uitgevoerd door middel van proefsleuven. Wat betreft de proefsleuven is vooral gewerkt vanuit de ervaring op grote gelijkaardige projecten in landelijk gebied, zoals voornamelijk het nabijgelegen Kluizendok-project, en op basis van de gehanteerde methodologie in Noord-Frankrijk. Het projectteam bestond uit twee archeologen, bijgestaan door een rupskraan (van 23 ton, met platte bak) met machinist.

De lange, parallelle sleuven zijn een kraanbak (1,8 tot 2m) breed en liggen op een gemiddelde tussenafstand (as op as) van 15m. Er werden 8 proefsleuven aangelegd, goed voor een totale lengte van 745m. In totaal is op deze manier circa 10% van het projectgebied onderzocht.

Vlak na het afgraven van de teelaarde door de rupskraan, zijn de aanwezige grondsporen opgeschaafd, afgelijnd en ingetekend op schaal 1/200. De sporen kregen een zescijferige spoornummer, waarbij de eerste drie verwijzen naar de sleuf en de volgende drie naar het specifieke spoor binnen die sleuf. De sporen werden ook beschreven, en de eventueel aanwezige vondsten zijn gerecupereerd. De sleufwanden werden digitaal ingemeten door een landmeter-expert.

De verwerking omvat het digitaliseren van het grondplan, het ordenen van het opgravingsarchief met alle foto's; het wassen, determineren en tekenen van de schaarse vondsten; het opstellen van de sleuvenlijst; het bureau-onderzoek; het synthetiseren van de bekomen resultaten; en het uitschrijven van dit rapport, alsmede het opstellen van het digitaal archief.

7. Resultaten

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn uitsluitend grachten en verstoringen aangesneden. De grachten hadden een vrij scherpe aflijning of recente vondsten in hun vulling. De jongste van deze grachten zijn vermoedelijk niet erg lang geleden gedicht. Sommigen onder hen zijn nog terug te vinden op de oude topografische kaart (zie fig. 3). In de vulling van deze grachten zijn een aantal vondsten gedaan. Het betreft vooral bouw materiaal (fragmenten van bakstenen), maar soms zelfs plastic, oud ijzer en ander afval.

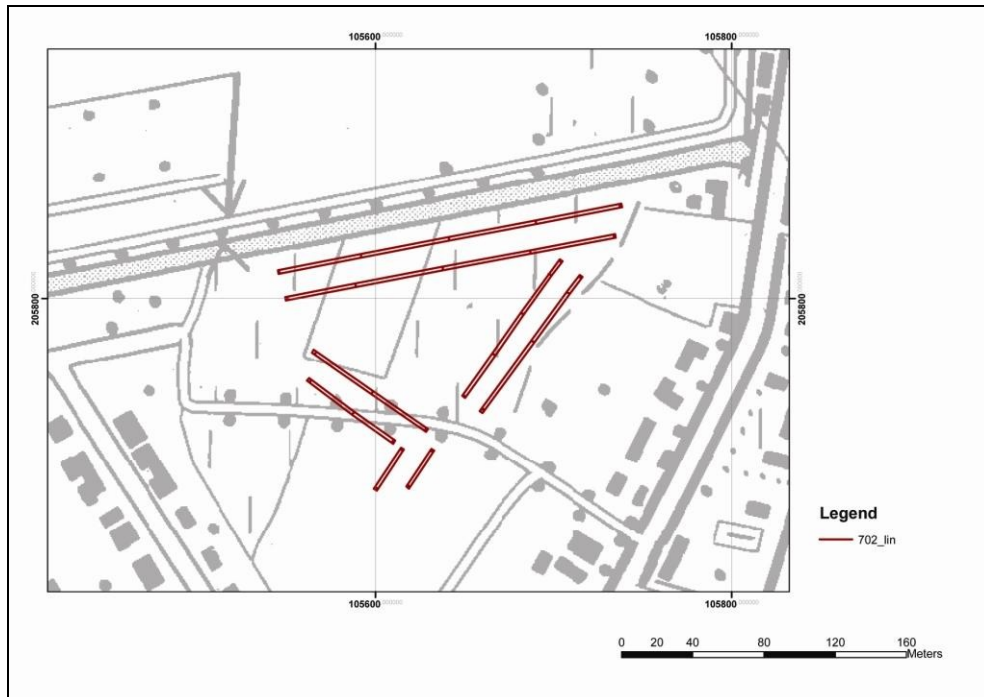

Fig. 3 : positie van de proefsleuven t.o.v. de oude topografische kaart

Gezien de afwezigheid van relevante sporen is ervoor geopteerd om de op de sleuvenfiches (die ook terug te vinden zijn op de CD-Rom) ingetekende recente sporen niet te digitaliseren op het algemeen grondplan. De bedoeling was om deze in te meten met de landmeter, maar de overvloedige regenval van zondag 28 februari heeft ervoor gezorgd dat de sleuven de maandag daarop onder water stonden.

8. Conclusies en aanbevelingen

Tijdens dit vooronderzoek kwamen geen archeologisch relevante sporen aan het licht. Enkel recent tot subrecente sporen werden aangetroffen. Daarom zien geen verdere noodzaak tot verder onderzoek.

9. Bibliografie

DE CLERCQ W., LALOO P., PERDAEN Y. & CROMBE P., 2007. Grootschalig nederzettingsonderzoek in een inheems-Romeins landschap. Het preventief archeologisch onderzoek 'Kluizendok' in de Gentse Haven (fase 2005-2006). In : *Romeinendag-Journée d'Archéologie Romaine*, Namur, pp. 59-66.

DE NEVE C., 1970. Verslag van de archeologische opgravingen te Ertvelde – Hoge Wal. *Sint-Laurensklok*, jaargang 42, 3, 1970 : 16-31.

LALOO P., DE CLERCQ W., PERDAEN Y. & CROMBE P., 2008a . IJzertijdsporen in een Romeins landschap te Kluizen(Evergem, provincie Oost-Vlaanderen). In : *Lunula. Archaeologia protohistorica*, XVI, 2008, pp. 77-86.

LALOO P., DE CLERCQ W., PERDAEN Y. & CROMBE P., 2008b . Grootschalig nederzettingsonderzoek in een inheems-Romeins landschap. Resultaten 2006-2007 en voorlopig

bilan van het preventief archeologisch onderzoek 'Kluizendok' in de Gentse Haven. In : *Romeinendag-Journée d'Archéologie Romaine*, Brussel, pp.73-84.

LALOO P., DE CLERCQ W., CROMBÉ P., DEFORCE K., HANECA K. & PERDAEN Y. 2009b: Drie eergetouwen uit een ijzertijdwaterput te Kluizen (Evergem, Oost-Vlaanderen, België). Beschrijving van de vondsten en vergelijking met enkele andere mogelijke eergetouwonderdelen uit Vlaamse contexten, *LUNULA, Archaeologia protohistorica* XVII, 131-136.

LALOO P., DE CLERCQ W., PERDAEN Y. & CROMBE P., 2009b : Het Kluizendokproject. Basisrapportage van het preventief archeologisch onderzoek op de wijk Zandeken (Kluizen, gem. Evergem, prov. Oost-Vlaanderen). December 2005 – december 2009. *UGENT Archeologische Rapporten*, 20, 405p.

VAN VLAENDEREN L., SERGANT J., DE BOCK H. & DE MEIRELEIR M., 2006, *Steentijd in de Moervaartdepressie (Oost-Vlaanderen, België), Inventaris en geografische analyse*, Archeologische Inventaris Vlaanderen, Buitengewone reeks 9, 235p.

VERHULST A. 1995. *Landschap en landbouw in Middeleeuws Vlaanderen*. Gent. Gemeentekrediet

BIJLAGE 1 : Inventaris proefsleuven

Sleuf	Perceel	Lengte (in m)	Sporen
1	64a	94	recente grachten en verstoringen
2	64a	91	recente grachten en verstoringen
3	70c	189	recente grachten en verstoringen
4	70c	191	recente grachten en verstoringen
5	71b	71	recente grachten en verstoringen
6	71b	58	recente grachten en verstoringen
7	71b	24	recente grachten en verstoringen
8	71b	27	recente grachten en verstoringen

BIJLAGE 2 : Foto's proefsleuven

Voorbeelden van de in de sleuven aangetroffen recent opgevulde (perceels)grachten

BIJLAGE 3 : Inplanting proefsleuven t.o.v. de oude topografische kaart en de bodemkaart (drainageklassen)

